

MUSEUMVISIE

N°1 MAART 2017

SAMENWERKEN

Presentaties, depots en bruikleen:
krachten bundelen doe je zo

NMAAHC IN WASHINGTON

Het epische verhaal achter
een veelbesproken museum

EVA POSTHUMA DE BOER

Bitterballen eten in Voorlinden

'MEER DEBAT MAAKT MUSEA INTERESSANTER'

**TIMO DE RIJK, DIRECTEUR
STEDELIJK MUSEUM
'S-HERTOGENBOSCH**

De entree van de tentoonstelling toont verankostuums van over de hele wereld, waarbij gebruik is gemaakt van licht, geluid en rondom projecties.

Veer kracht

Veren zijn niet het eenvoudigste onderwerp om veel bezoekers te trekken, maar met *Wereld vol veren* moet Museum Volkenkunde een eind kunnen komen.

TEKST Vera Ros FOTO'S Thijs Walzak

Exotische vogels, kleurrijk uitgedoste krijgers, modellen op de catwalk, dansende kraanvogels, Zwanenmeer-ballerina's; de wervelende introductiefilm op drie enorme schermen in de openingszaal van *Wereld vol veren* trekt je die wereld meteen binnen. Statussymbool, amulet, rituele of modieuze versiering; met veren kun je alle kanten op. 'Veren zijn niet alleen om mee te pronken, ze zeggen ook iets over je identiteit,' bevestigt tentoonstellingsmaker Floor Scholte. 'De fascinatie met veren is wereldwijd en van alle tijden, van indianenstammen tot topontwerpers als Thierry Mugler en Alexander McQueen. Veron zijn het kleurrijkste wat de natuur te bieden heeft. En als object heel aansprekend, als de kwaliteit goed is.'

Het museum heeft die kwaliteit in huis. De collectie telt meer dan drieduizend 'verenobjecten', die zelden of nooit het depot verlaten: hoofddeksels, kostuums, sieraden, gebruiksvoorwerpen. Het was een uitdaging om daar iets in een grote tentoonstelling mee te doen, zeker na de laatste expositie over het boeddhisme, die een recordaantal van bijna 95.000 bezoekers trok. 'Een op de drie Nederlanders heeft tegenwoordig een boeddhabeeld in huis en veel mensen weten

wel iets van boeddhisme, al bleek uit ons vooronderzoek ook dat er vragen waren,' vertelt Scholte. Bij veren kun je je moeilijker iets voorstellen. We kozen voor een concept waarin al die verschillende aspecten van het dragen van veren wereldwijd op een luchtige en sfeervolle wijze to the point zijn.'

Zo zijn er creaties van beroemde modeontwerpers te zien en is er aandacht voor de frivole kant van veren; kijkgaten in een roodfluwelen wand laten je gluren naar verenkostuums in filmpjes van revues en shows. Modevormgevingsstudenten van ArteZ ontwierpen voor het museum door veren geïnspireerde kleding. Een soundscape met swingende muziek uit verschillende culturen verhoogt de sfeer, zonder te overheersen.

Voor de vormgeving tekende net als voor *De Boeddha* bureau Kossmann.dejong. 'Gewoon een goed ontwerpbureau, dat goed de dialoog met het museum weet aan te gaan,' zegt Scholte. 'Het zijn verhalende ontwerpers en dat past bij de lijn die wij als museum voorstaan. Een ontwerp is goed als vorm inhoud wordt en dan niet alleen bijdraagt aan informatieoverdracht, maar ook aan de beleving en een aangename sfeer.' Mooi voorbeeld is de

In een enorme vogelkooi van bamboe zitten nu eens niet de vogels maar de bezoekers gevangen. In 'storyboxes' wordt verteld hoe mensen veren voor hun eigen doeleinden gebruiken.

'Bij veren kun je je moeilijker iets voorstellen dan bij de boeddha'

Foto: Irène de Groot

De tentoonstelling besluit met de extravagante creaties van topontwerpers.

grote vogelkooi in de eerste zaal. Bezoekers staan in de kooi en kijken naar een grote selectie opgezette vogels langs de wanden. Scholte: 'Ik wilde heel graag een kooi erin hebben, maar hoe doe je dat? Kossmann-dejong vond de oplossing door de kooi binnenstebuiten te keren. Er zitten juweeltjes bij die vogels, zoals de rode ibis.' Op de tralies zijn storyboxen met objecten en animatiefilmpjes van illustrator Cristina Garcia Martin bevestigd die bijzondere verhalen vertellen. Andere zalen plaatsen veren in een politiek-maatschappelijke context, zoals het protest van Noord-Amerikaanse indianen tegen het dragen van hoofdtooi door Red Sox-supporters, wat in hun ogen gelijkstaat aan heiligschennis. Of de Braziliaanse Kayapo, die hun westerse kleding weer inruilden voor hun oorspronkelijke kostuums om hun protest tegen ontbossing van het Amazoneregenwoud kracht bij te zetten.

'Het was voor ons moeilijk na te gaan wat voor veren eigenlijk zijn verwerkt in onze stukken,' vervolgt Scholte. 'Experts van Naturalis hebben hier een middag gezeten met encyclopediëën en vogelboeken om dat uit te zoeken. Neem deze Koreaanse hoed met verendecoraties. We vermoeden nu dat het een relatiegeschenk is, aangezien de veren uit Zuid-Amerika blijken te komen.'

Wereld vol veren is de derde reizende tentoonstelling van het Nationaal Museum van Wereldculturen, waarin ook Afrika Museum in Berg en Dal en het Amsterdamse Tropenmuseum participeren; Berg en Dal is de volgende halteplaats. 'Een goede formule,' vindt Scholte, 'waarmee we ook een efficiën-

cyslag maken. Het is meer werk om een nieuwe tentoonstelling te maken dan om er een door te plaatsen. De *Boeddha*-tentoonstelling deed het ook goed in het Tropenmuseum, dat net als Volkenkunde vorig jaar meer bezoekers trok dan in 2015. Sommige bezoekers vinden het juist fijn om een tentoonstelling elders nog eens te bekijken.'

Het streven is om elke tentoonstelling op twee plekken te tonen. Scholte: 'In je ontwerp moet je dus meteen rekening houden met omvang en identiteit van de musea. Het Afrika Museum heeft een tentoonstellingsoppervlak van 400 vierkante meter, Volkenkunde en het Tropenmuseum zijn ongeveer twee keer zo groot. In Berg en Dal is daarom de halve vogelkooi te zien en ligt het accent meer op Afrika. We willen wel meer tijd nemen voor de voorbereiding. Nu is dat twaalf maanden, maar de film en de soundscape waren pas twee dagen voor de opening klaar.'

Musical topstukken worden afgewisseld met hoeden van ontwerpers als Stephen Jones, die onder anderen Lady Gaga en koningin Máxima tot zijn clientèle mag rekenen. Ook zijn er bijzondere bruikvoorwerpen te zien uit het Amsterdam Museum, het Mauritshuis, het Koninklijk Huis Archief, universiteitsmusea en andere (particuliere) collecties. 'We hadden graag Montezuma's hoofdtooi uit het Weense Museum für Völkerkunde gehad, maar die is te fragiel om uit te lenen, zoals veel verenobjecten,' vertelt Scholte. 'Maar we zijn heel blij met de vogels en de haute couture. Al werkten de couturiers niet snel mee. Tentoonstellingen zijn niet hun dagelijkse bezigheid en ze heb-

bén het altijd druk. Het maakt ook verschil of je een tentoonstelling over Jean Paul Gaultier maakt of dat je zijn ontwerpen gebruikt als onderdeel van een tentoonstelling, zoals hier. Maar we hebben stug volgehouden.'

De tentoonstelling besluit met een catwalk met een vogelkooi-jurk en andere extravagante creaties van topontwerpers, overigens vaak gemaakt van doodgewone kippenveren. Het is een verrassend brede tentoonstelling, wat het museum ook merkt aan de reacties. Het record van *De Boeddha* zal *Wereld vol veren* waarschijnlijk niet evenaren – en dat hoeft ook niet van het museum. Maar via mond-tot-mondreclame van enthousiaste bezoekers zou deze tentoonstelling toch een heel eind kunnen komen.

Wereld vol veren, t/m 5 maart in Museum Volkenkunde, Lelid, en van 12 mei t/m 24 september in Afrika Museum, Berg en Dal.

volkenkunde.nl

SAMENSTELLING EN PRODUCTIE

Museum Volkenkunde
ONTWERP Kossmann-dejong
LICHTONTWERP Marc Hulst
 Light Design
AUDIOVISUELE PRODUCTIES
 Cristina Garcia Martin (All Things Moving); Gert Willem; Shosho
SOUNDSCAPE Eric Henne,
 Stijn Woth